

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

ผลของโปรแกรมการให้ความรู้ การฝึกทักษะและการเตรียมความพร้อม
ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์อย่างมีเป้าหมายเพื่อการกลืนอย่างปลอดภัย
ในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง

EFFECTS OF TRANSACTIONAL PROGRAM ON HEALTH EDUCATION,
SKILL PRACTICE AND PREPAREDNESS FOR SAFETY SWALLOWING
IN STROKE PATIENTS

สุภาวดี ศรีปัด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
พ.ศ. 2558

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ผลของโปรแกรมการให้ความรู้ การฝึกทักษะและการเตรียมความพร้อมด้วยการมีปฏิสัมพันธ์
อย่างมีเป้าหมายเพื่อการกลืนอย่างปลอดภัยในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง
EFFECTS OF TRANSACTIONAL PROGRAM ON HEALTH EDUCATION,
SKILL PRACTICE AND PREPAREDNESS FOR SAFETY SWALLOWING
IN STROKE PATIENTS

สุภาวดี ศรีปัด

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ตรวจสอบและอนุมัติให้
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)

เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2558

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรางทิพย์ ฉายพุทธ
ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

.....
รองศาสตราจารย์ ดร.จริยาวัตร คมพัยค์
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

.....
รองศาสตราจารย์ ดร.จริยาวัตร คมพัยค์
กรรมการ

.....
รองศาสตราจารย์พรศิริ พันธสี
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

.....
รองศาสตราจารย์พรศิริ พันธสี
กรรมการ

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร นทีธนสมบัติ
ประธานหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
(การพยาบาลผู้ใหญ่)

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร นทีธนสมบัติ
กรรมการ

.....
รองศาสตราจารย์อิสยา จันทรวิธานุชิต
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

.....
รองศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ดุงรงค์ฤทธิชัย
คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

**ผลของโปรแกรมการให้ความรู้ การฝึกทักษะและการเตรียมความพร้อมด้วยการมีปฏิสัมพันธ์
อย่างมีเป้าหมายเพื่อการกลืนอย่างปลอดภัยในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง**

สุภาวดี ศรีปัด 534102

พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: จริญญาวัตร คมพยัคฆ์, ส.ด. (การพยาบาลสาธารณสุข)

พรศิริ พันธสี, วท.ม. (โภชนศาสตร์)

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความรู้ การกลืนอย่างปลอดภัย ทักษะการกลืนอย่างปลอดภัย และความพร้อมการกลืนอย่างปลอดภัยในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่รับไว้รักษาในหอผู้ป่วยอายุรกรรม โรงพยาบาลราชบุรี จำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ โปรแกรมการให้ความรู้ การฝึกทักษะ และการเตรียมความพร้อมด้วยการมีปฏิสัมพันธ์อย่างมีเป้าหมายเพื่อการกลืนอย่างปลอดภัยในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดการมีปฏิสัมพันธ์อย่างมีเป้าหมายของ คิง ซึ่งเป็นโปรแกรมในการให้ความรู้และฝึกทักษะรายบุคคล จำนวน 3 ครั้ง ครั้งละประมาณ 45 - 60 นาที รวม 3 วัน และเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย แบบประเมินความรู้การกลืนอย่างปลอดภัย แบบประเมินทักษะการกลืนอย่างปลอดภัย และแบบประเมินความพร้อมการกลืนอย่างปลอดภัย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและทดลองหลังจากได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยจากมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติและโรงพยาบาลราชบุรี วิเคราะห์เปรียบเทียบความรู้การกลืนอย่างปลอดภัย ทักษะการกลืนอย่างปลอดภัย และความพร้อมการกลืนอย่างปลอดภัย ด้วยสถิติ paired t-test

ผลการศึกษา พบว่า ก่อนการทดลองกลุ่มตัวอย่างมีความรู้การกลืนอย่างปลอดภัยอยู่ในระดับน้อย มีทักษะการกลืนอย่างปลอดภัยและมีความพร้อมการกลืนอย่างปลอดภัยระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 8.74, 9.64 และ 6.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.73, 3.50 และ 1.45 ตามลำดับ) หลังการทดลองกลุ่มตัวอย่างมีความรู้และทักษะการกลืนอย่างปลอดภัยระดับมาก ส่วนความพร้อมการกลืนอย่างปลอดภัยระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 14.36, 12.24, และ 7.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.16, 2.43 และ 1.12 ตามลำดับ) นอกจากนี้ความรู้ ทักษะ และความพร้อมการกลืนอย่างปลอดภัยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001, 0.000 และ 0.000 ตามลำดับ

คำสำคัญ: โรคหลอดเลือดสมอง โปรแกรมการให้ความรู้ การฝึกทักษะ การเตรียมความพร้อม การมีปฏิสัมพันธ์อย่างมีเป้าหมาย การกลืนอย่างปลอดภัย

**EFFECTS OF TRANSACTIONAL PROGRAM ON HEALTH EDUCATION, SKILL PRACTICE
AND PREPAREDNESS FOR SAFETY SWALLOWING IN STROKE PATIENTS**

SUPAWADEE SRIPAD 534102

MASTER OF NURSING SCIENCE (ADULT NURSING)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: JARIYAWAT KOMPAYAK, Dr.P.H. (PUBLIC HEALTH NURSING)

PORNSIRI PUNTHASEE, M.Sc. (NUTRITION)

ABSTRACT

This quasi-experimental research aimed to compare health education in safety swallowing, swallowing skill practice and preparedness for safety swallowing in stroke patients. The sample was forty-two stroke patients who were admitted at medical ward of Ratchaburi hospital. The research instruments consisted of transactional program on health education, skill practice and preparedness for safety swallowing in stroke patients. The researcher developed research instruments from King's transactional theory, which this program offered education and skill practice for three times in three days individually for forty-five to sixty minutes. The instruments for data collection were patient's demographic record, knowledge of safety swallowing assessment form, skill practice for safety swallowing assessment, preparedness for safety swallowing assessment. The data were collected after the research had been approved from the research ethical committees of Huachiew Chalermprakiet University and Ratchaburi hospital. The comparisons of education, skill practice and preparedness for safety swallowing were analyzed using paired t-test.

The results showed that the samples had low level of education, moderate level of skill practice and preparedness for safety swallowing before receiving the program ($\bar{X}$ =8.74, 9.64, and 6.95, S.D.=2.73, 3.50, and 1.45). The samples had high level of education and skill practice swallowing for safety, but moderate level of preparedness for safety swallowing after recurring the program ($\bar{X}$ =14.36, 12.24, and 7.86, S.D.=1.16, 2.43, and 1.12). Moreover, the scores on education, skill practice, and preparedness for safety swallowing after the program were higher than before the program significantly at 0.001, 0.000, and 0.000, respectively.

Keywords: Stroke, Program on Health education, Skill practice, Preparedness,
Transactional program, Safety swallowing

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร.จริยาวัตร คมพัยค์ซ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์พรศิริ พันธสี อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่เสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งในการให้คำปรึกษาและแนวทางอันเป็นประโยชน์ ตลอดจนตรวจแก้ไขและเสนอแนะเพิ่มเติมให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรางทิพย์ ฉายพุทธ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ประธาน การสอบ จากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร นทีธนสมบัติ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ยิ่ง

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลราชบุรี หัวหน้าพยาบาลหอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย 1, 2 และหญิง 1, 2 พยาบาลวิชาชีพ ผู้ช่วยวิจัยและเจ้าหน้าที่ นายพรเทพ ใจดี และนางปริยานันท์ ฮึกหาญจิโรจน์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการประสานงาน

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ประจำหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาอันมีค่าแก่ผู้วิจัย และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยและบรรณารักษ์ ศูนย์บรรณสารสนเทศ ที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการค้นคว้าข้อมูล

ขอขอบคุณ ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการทดลองและให้ข้อมูลที่เกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อการที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในการเตรียมความพร้อมการกลืนอย่างปลอดภัยของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองต่อไป

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และสมาชิกในครอบครัวที่ช่วยเหลือและให้การสนับสนุน ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย สำหรับคุณความดีและประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแต่บุพการี และผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองทุกคน

สุภาวดี ศรีปัด